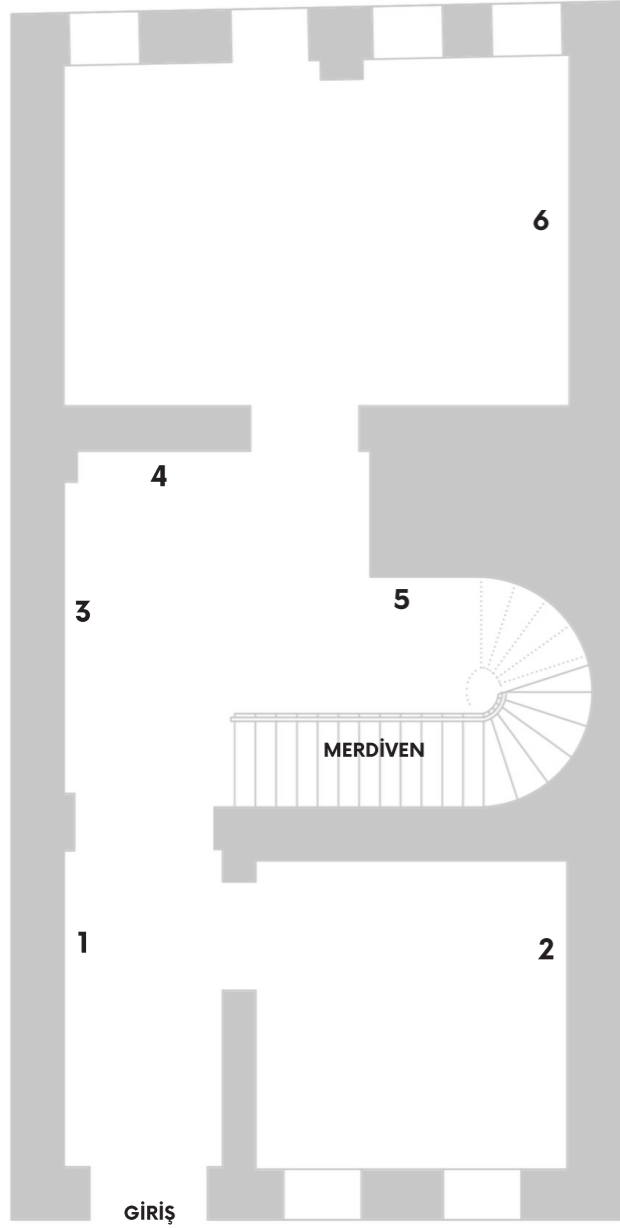
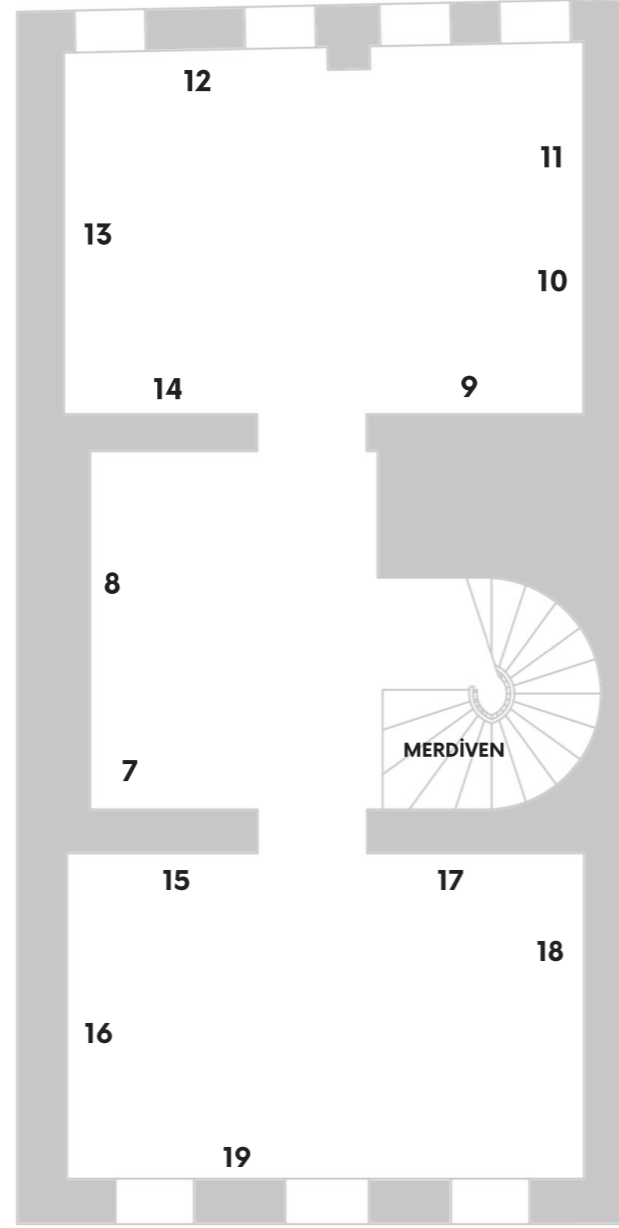

GİRİŞ KAT

ÜST KAT

ATEŞİN MEHMET GÖLGESİ ÖĞÜT YOKTUR

Küratör *Curator*
Ezgi Bakçay

13.05—
28.06.2022

THERE IS NO SHADOW OF FIRE

1- *İsimsiz*, 2019, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 25 x 25 cm

2- *Explosion 2*, 2022, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği 145 cm çap

3- *Yanılsama*, 2022, 20 adet 8,6 x 5,4 cm, polaroid fotoğraf

4- *Denge 12*, 2022, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 246 x 106 cm

5- *İsimsiz*, 2022, 128 parça, değişen ebatlarda + Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği 10 x 15 cm (çerçevesiz), Mekana özgü yerleştirme

6- *Grejuva*, 2022, Video Yerleştirme, 100 x 100 cm yuvarlak nesne, su dolu kap, 2dk 5 sn 1080p hd video + Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 155 cm çap

7- *ORGANON*, 2022, 10 adet hareketli mekanik nesne, 10 x 100 x 5 cm

8- *BENZER DEĞİŞKENLER*, 2022, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 17,5 x 12,5 cm, 40 parça

9- *Alaz 5*, 2021, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 86 x 115 cm

10- *Explosion*, 2022, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 120 cm x 95 cm

11- *Döngü*, 2022, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 25 x 25 cm

12- *Yonga*, 2022, Yongolama ve Mozaik, 30 x 40 cm

13- *Yonga 2*, 2022, Yongolama ve Mozaik, 136 cm çap

14- *Yonga*, 2022, Video Yerleştirme, 3 dk 45 sn, 16/9 ekran HD 1080p video

15- *İsimsiz*, 2019, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 25 x 25 cm

16- *DENGE 10*, 2022, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 145 cm çap

17- *DENGE 4*, 2021, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 155 x 100 cm

18- *Alaz 6*, 2021, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 86 x 115 cm

19- *İsimsiz*, 2019, Pyrogravure/Kağıt Üzerine Yakma Tekniği, 25 x 25 cm

Süleyman Seba Cd.
No:35 Akaretler
Beşiktaş, İstanbul
visionartplatform.co
info@visionartplatform.co
IG: @visionartplatform

VISION
ART PLATFORM

Ateşin Gölgesi Yoktur

Ateşin Gölgesi Yoktur

Ateşin Gölgesi Yoktur

Mehmet Öğüt’ün solo sergisi Ateşin Gölgesi Yoktur sanatçının uzun yıllardır geliştirdiği teknikle yaptığı ateş resimlerini, yeni dönem işleriyle bir araya getiriyor. Sanatçı taş, su, ateş gibi doğal unsurları olduğu gibi polaroid fotoğraf kağıdını, mekanik hareketi ve videonun dijital yüzeyini de aynı soruları derinleştirmek için kullanıyor. Düşüncesi imge üretim süreçlerinde öznelliğin sınırlılıkları ve rastlantının imkanları; yeniden üretim tekniklerinin hakikatle ilişkisi gibi akslardan sanat kuramının şah damarına teğet geçiyor. Gösterge, imge, temsil meselelerini, insanın dünyayla ilişkisini düzenleyen duysal kurguların kilit taşları gibi görüp, onları yerinden oynatmanın imkanlarını araştırıyor. Öğüt oyun alanını benzerlik ve benzeşmezlik, ışık ve gölge, rastlantı ve zorunluluk arasında kuruyor.

Mehmet Öğüt’ün tüm üretimini kat eden, dijital ifade biçimlerine de başvuran araştırmanın kaynağında, kıvılcım ve alevle boyadığı, kazıdığı, yonttuğu kağıt işler var. Kültür denen şeyin mihenk taşı olan ateşle birlikte düşünmek ve eylemek Öğüt’ün sanatına antropolojik bir bağlam kazandırmış. Çalışmaları mağara resimlerinden, batılı resim tarihinin kurucu mitlerine, kimyasal süreçlerden toplumsal örgütlenme biçimlerine kadar uzanan geniş bir alandan soluk alıyor. Başlık olarak seçtiği cümle bizi “insan elinin ilk mağaraya ilk bizonu çizdiği”¹ andan günümüze insanın ateşe çıraklığının ve gölgesiyle savaşının gizli sürekliliğini izlemeye davet ediyor.

Ateşin Gölgesi Yoktur

Gölge Resmi

İ.S. 1.yy.’da yaşamış Romalı doğa bilgini ve filozof Plinius’un “Historia Naturalis” adlı eserinde aktardığına göre resim ve ardından heykel sanatının ilk müellifi Sikyonlu çömlekçi Butades’in aşık kızından başkası değildir. Genç kadın uzaklara gidecek sevgilisiyle geçirdiği son gece, sevdiği çehrenin lamba (Lucerna) ışığından duvara vuran gölgesinin konturunu çizmiş, babası da bu deseni kil üzerine basıp ateşle pişirerek ilk rölyefi yapmıştır. Bu anlatıya göre ilk resim bir kayıp pahasına yapılmış ve aşkın imkansızlığına adanmıştır. İlk imge yitip gitmiş sevgilinin ikamesi, namevcudiyetinin kanıtıdır. Batılı anlamıyla resim, artık orada olmayanı temsile getirmeyi görev saydığından beri bir “gölge resmidir” (skiagraphia). Bir insanın yitik gölgesinin etrafının çizgiyle kuşatılmasıyla oluşmuş negatiftir.

Bu hikaye inandırıcı olmayabilir ama kurucudur. Batılı tasvir tarihinin ışık ve gölge; gerçek ve yanılısama; nesne ve imge arasında tesis ettiği ayırım bu meselle mühürlenmiştir. Plinius’un sanat miti, Platon’un mağara alegorisiyle cisimleşen bilgi mitiyle bağlanınca “gösteri toplumu” teorisine kadar uzanacak zincir tamamlanır. Malum konu sadece sanat da değildir. Mesele insan tecrübesinin duysal biçimlerini belirleyen sembolik sistemlerin, soyutlamaların, imgeselin kurgusal gerçekliğidir; gerçekliği tesis etmeye muktedir yanılısamalar/yalanlardır. Bugün hala gölgenin temaşa edildiği perdeler, ekranlar, monitörler ve sanal alem göz merkezli kültürün mağara duvarlarıdır. Fakat asıl mesele şapkadan çıkan tavşan değil şapkanın kendisidir. Eğer ortada bir yanılımsa varsa demek ki gerçeklik de vardır. Gölgelerin ardında ışıyan hakikatin “temsil” edilmesi problemi ise toplumsalın kurgusuna, tarihin ve siyasal olanın “tiyatrosal kökenine” biçim verir.

Ateş Gölgeyi Büyütür

Ateş Gölgeyi Büyütür

Rönesans’ın ufkunda ikonografik olarak gölge giderek şeytanileşir. Gölge baştan çıkarıcı, devingen, dişil, tekinsiz, zapt edilemez ve anlaşılamazdır. İnsanı gerçeğin ışığından, bilgelikten ve akıldan uzaklaştırır. Konturu belirsiz gölgede kötücül büyüye dair bir şeyler vardır. Gölge şarap ve afyon gibi gözü yanıltır, hakikati bozar. Buna karşın uygarlık gölgeye ışıkla hükmetme mücadelesidir. Bu ışık önce yıldızların, sonra gaz lambalarının ve ardından elektriğin ışığı olacaktır. Ama kesinlikle ateşin ışığı değil. Çünkü ateşin ışığında gölgeyle suç ortaklığı yapan aldatıcı bir yan vardır: “Bazı ışıklar, tıpkı güneşten gelen ışık gibi, yıldızlardan, aydan ve diğer bir güzel yıldız olan Venüs’ten gelir. Diğer ışıklar ise ateşten gelirler ama bunlar arasında farklılıklar vardır. Yıldızlardan gelen ışığın yarattığı gölge vücutla aynı boydadır ama ateş gölgeyi büyütür.”² Ateş gölge lehine çalışır.

Böylece romantik gelenek içinde izi sürülebilecek yeni bir hat açılmış olur. Ateşin ışığının gölgeyle ilişkisi, yıldızın ışığından ayrılır. Bu ayırım bizi aydınlanmanın değil yanmanın ontolojisine ulaştırır. Burada artık gölgeye hükmetmenin tarihi, gölgesinden korkan ve kendi gölgesiyle savaşan ve nihayet kaçılmaz olarak yenilen insanlığın tarihi olarak okunacaktır. Bachelard’ın Prometheus kompleksi dediği kibrin ekseninde dünyayı yirmi dört saat gün ışığıyla aydınlatma hayali kuran tekno-egemenliğin gözünden kaçan bir şey vardır: “Gölgenin olmadığı tek yer mutlak gecedir.”³

Ateşin ışığında serbest kalan gölgeler, yanılısama ve gerçeklik ayırımını, nesnel ve öznel ikiliğini geçersiz kılar. İnsan her zaman ateşi bilmek istemiş ama hiçbir zaman bir “ateş bilim” tesis edememiştir. Belki de bu yüzden “ateş nedir?” diye sorduğunuz her yetişkin cevabına nesnel gerçeklikle ve anılar, kişisel yaşantılar, arzular ve korkular arasındaki gölgeli alandan cevap verir.

“Bu yüzden biz imge etmenleri arasında en diyalektikleşmiş olanın ateş olduğunu göstermeyi denedik. Yalnız o hem özne hem nesnedir.”⁴

Ateşin Resmi

Kökenini “gölge resmi”nde bulmuş anlatı kuşkusuz sanatın tek tarihi değildir. “Ateş resmi” bundan çok daha eskilere uzanır. Ateşle çalışan ilk ressam Paleolitik Dönem’de mağara duvarına el izlerini bırakan büyücüdür. Chauvet Mağarası’nda, gün ışığını özellikle geride bırakmış, karanlıkta ateşle baş başa çalışmıştır. Ellerinde meşalelerle mağaranın derinliklerine doğru ilerleyen ilk insanların gözünde, leoparlar ve mamutlar, insanlar ve tanrılar taş dokusu üzerinden akan gölgelerin hareketiyle animasyona dönüşmüştür. Sırtı mağaranın ağızına dönük, eli kolu bağılı oturan seyirci tasvirinin icadından çok önce hareketli bedenin, üretken tahayyülünde ışık ve gölgenin ortaklığıdır resmi yaratan.

Ateşin Resmi

Mehmet Öğüt’ün “ateş resimleri” kaynağını işte bu ilksel animada buluyor. İlk insandan bu yana ateşin bizi neden meftun ettiğini, bize ne öğrettiğini ve neyi esinlediğini araştırıyor. Bunun için yanık izleriyle oynuyor. Onun işlerinde ateş gösterdiği kadar saklıyor, örtüyor, boyuyor, yok ederken var ediyor. Kağıt ısınıyor, çatlıyor, yanılıyor sonra kuruyor, soğuyor. Küllenen zaman içinde sadece optik değil çok duyulu bir temas gerçekleşiyor. Atmosferdeki en ufak ve hafif şeylerden; tozdan, soluktan, nêmden, bir böceğin kanat hareketinden etkilenen bu kimyasal döngüde sanatçının da rütbesi düşüyor. Kibriti çakan kişi bu kodsuz, dolaysız, fiziksel varoluşun paydaşlarından sadece biri. Sanatçı kıvılcımlarla çalışırken kontrolü elde tutmanın imkansızlığına, ateşin kendine özgü nesnesi olan hayale, birlik içinde yenilenmek için yanmaya razı oluyor. Çünkü ateş maddenin içinde saklanan müşterekliğin eyleme gelmiş halidir. Dünya üzerinde dağılmış şeyler önce onun “ışık-gölgesinde” temassız bir yakınlık, ritim, titreşim, uyum ve akış içinde buluşurlar; Sonra tutuşur, eşitlenir, yok olarak yenilenirler. Bunu ilk fark eden kuşkusuz o ilk gece,

dehşet ve minnet içinde ateşin etrafında çember oluşturup, yemeği, şenliği ve öykülerini paylaşan ilk topluluktur.

Pyro-gravure vs Photo-graphy

Sergide güneş fotoğraflarından oluşan bir iş var. Güneşin polaroid dijital kamera ile çekilmiş bir fotoğrafının defalarca yeniden fotoğraflanmasından oluşan yirmi parçalık, Yanılısama isimli bir kompozisyon. Son fotoğrafa doğru imge giderek yitiyor, nihayet yıldız, yerinde boş beyaz bir kare bırakarak kayboluyor. Mehmet Öğüt bu işiyle phyro-gravür (yunanca -phyro ön eki ateşle ilgili olan anlamına gelir) ve foto-grafik (ışık yazısı) imgeyi karşılaştırmak için alanı açıyor.

Eduardo Cadava olağanüstü güzellikteki ışık Sözcükleri metninde fotoğrafla yıldızların akrabalığını anlatır: Yıldızlara bakan ilk insanlar onların ışığında burçları ve takımyıldızları okurken benzerlik öğretisini ve öyküleme yetisini geliştirmiştir. “Dolayısıyla yıldızlar, fotografi gibi, benzerliği olanaklı kılan şeyin, mimetik yeniden üretim sürecinin bir başka adıdır.”⁵ Ateşin ışığı ise bundan farklıdır. Ateş okunamaz, dokunulamaz, konturu çizilmez, gösterdiği kadar örten bir eylemdir. Esirgeyici ve korkunçtur, ocak ve kıyamettir. Kendisiyle çelişir. Onu gölgesinde yakalamak imkansızdır. Nasıl ki yıldızların ışığı fotografiyle, sözcüklerle, dille, tercüme ve kehanetle, güven ve bilgiyle ilişkiliyse ateşin ışığı sesle, solukla, ısıyla, haz ve ıstırapla, büyü ve tenle ilgilidir. Burada artık benzerlik söz konusu değildir. Tekrarın orijinal olanı aşındırdığı bir ilişki değildir bu. Ateşin mahrem yanı gösterdiğinden fazla ve başka olması, sürekli olarak farkı üretmesindedir.

Okuma Yazma Bilmeyen Alevler

Mallarmé meşhur metninde dansçı kadının çıplak ayaklarının hareketini “her türlü katip aletinden kurtulmuş şiiir” olarak nitelemişti.⁶ Mehmet Öğüt de okuma yazma bilmeyen alevlerin yürüyüşünde, tercüme edilmemiş, dile gelmemiş kavramların çıplaklığını bulur. Dokunulabilen tek şey bu çıplaklıktır. Duyduğu ilk emir ateşe dokunmamak olan çocuğun elindeki yanık izini ilk resim olarak kabul eder. Yanacağını bile bile dokunmak ise dünyaya açılmaktır.

^[1] Nazım Hikmet, Saman Sarısı, yh. Melih Güneş, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2008.

^[2] Leone Battista Alberti’den (1404-1472) alıntı Victor I. Stoichita, Gölgenin Kısa Tarihi, Dost, Ankara, 2006.

^[3] Gaston Bachelard, Ateşin Psikanalizi, çev.Aytaç Yiğit, s., Bağlam Yay. İstanbul, 1995.

^[4] Gaston Bachelard, Ateşin Psikanalizi, çev.Aytaç Yiğit, s.100, Bağlam Yay. İstanbul, 1995.

^[5] Eduardo Cadava, Işık Sözcükleri, çev.Aziz Ufuk Kılıç, s.61, Metis, İstanbul, 2008.

^[6] Stéphane Mallarmé, Ballets, Crayonné au théâtre, Divagations, Œuvres complètes II, Paris, Gallimard, s.171, Bibliothèque de la Pléiade, 2003. “Poème dégage de tout appareil du scribe”